

Trakya Ornito - Faunası Üzerine Araştırmalar I

Mustafa KAYA, Selçuk YURTSEVER, Cengiz KURTONUR
Trakya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü 22030, Edirne - TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 30.05.1996

Özet : Bu çalışmada, önemli bir kuş potansiyeline sahip olan Trakya bölgesinin çeşitli lokalitelerinde (Edirne ve çevresi, Istranca Dağları, İğneada ve çevresi) 1987 - 1996 yılları arasında gerçekleştirilen toplam 228 günlük kuş gözlem sonuçları değerlendirilmiştir. Bu gözlemler sonucu elde edilen bilgiler, literatür bilgileriyle karşılaştırılarak tartışılmıştır. Gözlemler sonucu, Trakya bölgesinde 50 Familyaya ait 179 kuş türü tespit edilmiş ve bu kuş türleri çeşitli bilgileri de içeren bir tablo halinde verilmiştir. Ayrıca bölgenin ornitolojik önemi üzerinde durulmuş ve bölgeyi tehdit eden sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler : Trakya, Fauna, Avifauna, Kuş

Investigations on the Ornitho - Fauna of Turkish Thrace I

Abstract : In this study, the results of observations made in different localities (Edirne and environs, the Istranca Mountains, İğneada and environs) of the Thrace region are evaluated. Field work was carried out during the period 1987-1996, comprising a total of 228 working days in the field. The findings were discussed and compared with data currently available in the literature. As a result, 179 species belonging to 50 families were recorded. These species and related data are collated in a table. The importance of the region and the problems that threaten the ornitho-fauna are discussed.

Key Words : Thrace, Fauna, Avifauna, Bird

Giriş

Palearktik bölgenin bir bölümünü teşkil eden Türkiye, Avrupa, Asya ve Afrika kıtaları arasındaki kuş göç yolları üzerinde köprü görevi yapan önemli bir konuma sahiptir. Aynı zamanda coğrafi konumundan dolayı farklı iklim şartlarına ve değişik yaşama ortamlarına sahip olması nedeniyle de kuş faunası bakımından olağanüstü bir öneme sahiptir. Bu nedenle de yurdumuz kuş faunası bakımından çok zengin bir ülkedir. Son durumuyla Türkiye Kuş Faunası 450 türle temsil edilmektedir (1). Yapılacak kapsamlı araştırmalarla yurdumuzdaki kuş türü sayısının daha da artacağı kanısındayız.

Türkiye ornito-faunası ile ilgili olarak, birçok yerli ve yabancı araştırmacının Türkiye genelinde (1-12) ve bazı kuş grupları ya da bazı bölgelerin kuşları (13-38) üzerine yaptıkları çalışmalara ait yayınları bulunmaktadır.

Trakya bölgesi kuş türlerine bazı araştırmacıların (3-6,10,11) çok genel olarak değinmelerine karşılık, bu bölgenin kuş faunasının tespitine yönelik ayrıntılı (özellikle yıl içi aylık dağılımlarının belirlenmesi) çalışmalar Kaya - Kurtonur (31, 36) ile başlatılmış ve bu araştırmayla da devam etmektedir.

Bu çalışma ile; tam olarak araştırılmamış olan Trakya ornito-faunasını belirlemeye yönelik olmak üzere, öncelikle Kuzey Trakya kuş türlerini saptamak ve Türkiye kuş faunasına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Trakya bölgesi, üçtarafı denizlerle çevrili olan, kuzeyinde ve güneyinde deniz etkilerinin iç kesimlere girişini engelleyecek yüksekliklere sahip olan ve bu yüzden çok değişik iklim bölgelerinin ve tiplerinin birarada olduğu bir alandır (39). Dönmez'e göre (40) Trakya bölgesinde, nemli ormanlar sahası, kuru ormanlar sahası, antropojen step sahası, maki ve pseudomaki sahası ve kıyı bitkileri sahası olmak üzere beş çeşit bitki örtüsü bulunmaktadır. Nemli ormanlar sahası Trakya'nın kuzeyindeki Istranca (Yıldız) Dağları ile güneyindeki Ganos Dağları üzerinde yer almaktadır. Ortalama yıllık yağış miktarı Istrancalar' da 800-1400 mm, Ganoslar'da 800-1200 mm' dir. Kuru ormanlar sahası Istranca Dağları'nın güney yamaçlarında 200 - 600 m arasındaki yüksekliklerde, Ganos Dağları'nın güneyinde 300 m kadar yükseklikteki sahalarda ve kuzeyinde ise 200 - 300 m arasındaki platolarda yer

almaktadır. Kuru ormanlar sahasında yıllık ortalama yağış miktarı 600-800 mm arasında değişmektedir. Antropojen step sahası gerek kuzeyden gerekse güneyden dağlarla denizlerden ayrılmış olup Trakya'nın 50 - 150 m. arasındaki alçak kısımlarda yer alır. Buralarda yıllık ortalama yağış miktarı 550-600 mm arasındadır. Trakya'daki maki ve pseudomaki bitki toplulukları kıyılarda yer alır. Bu bölgelerde yıllık yağış miktarı genellikle 600-800 mm arasındadır. Kıyı bitkileri kıyı boyunca devamlı bir şerit halinde olmayıp genellikle koy ve alçak kıyı sahalarında parçalar halinde görülürler. Kuzeydeki kıyı bitkileri sahasında yıllık yağış miktarı 800-1000 mm iken güneyde bu miktar 600-800 mm' ye düşer (40).

Trakya bölgesi, 4 iklim bölgesine ayrılır. Bunlar; Kuzey Trakya İklimi, İç Trakya İklimi, Güney Trakya İklimi ve Gelibolu Yarımadası'nda ve Meriç Havzasında Akdeniz İklimi Tesir Sahası' dır (39).

Trakya kuş faunasının tespitine yönelik, Trakya bölgesinin kuzey bölümünü kapsayan bu çalışmamızda 1987 - 1996 yılları arasında toplam 228 gün kuş gözlemi yapılmıştır. Araştırma bölgemiz çok geniş bir alanı kapsamaması nedeniyle çalışmalarımız üç gözlem sahasına ayrılarak gerçekleştirilmiştir (Şekil 1).

1. Gözlem Sahası : Edirne ve Çevresi.

1. gözlem sahasımız (Şekil 1) Edirne' nin, kuzeyi hariç büyük bir bölümü antropojen step karakterindedir. Bu nedenle genelde, ağaçsız çıplak bir görünüm arzeder. Bu çıplak alanların büyük bir bölümü kültür arazisidir. Bu arazilerde genelde tahıl olmakla birlikte ayçiçeği, çeltik ve şekerpancarı ekimi yapılmaktadır. Edirne' nin kuzeyinde (Lalapaşa' nın kuzeyi ve kuzeydoğusu) sırt ve tepelerde başlıca *Quercus cerris* olmakla beraber *Fraxinus ornus*, *F. oxycarpa*, *Ulmus campestris*, *Carpinus* sp., *Cornus mas* karışımından oluşan ormanlara rastlanır. Başka bir ağaçlık alan, Edirne' nin güneyinde Tatarlı Köyü ile Orhaniye Köyleri korusudur. Bu koruluk başlıca *Q. infectoria*, *Q. pubescens*, *Q. pedunculiflora* ve *Q. brchyphylla* gibi meşe türleri ile beraber, bu meşelerin arasına karışmış olan *Carpinus orientalis*, *Ulmus campestris*, *Populus alba*, *Fraxinus ornus*, *F. oxycarpa* ve *Acer campestre* ağaçlarından oluşur (40). Ağaçlık alanlar bunlardan başka, Meriç ve Tunca nehri kıyıları ile bu nehirlere dökülen derelerin çevresinde toplanır.

Edirne ve çevresinde 1987 - 1989 tarihleri arasında aylık periyotlar halinde, 1992 - 1996 tarihleri arasında da

yılın çeşitli aylarında gününbirlik geziler şeklinde olmak üzere toplam 115 gün gözlem yapılmıştır. Edirne ve çevresinde yapılan gözlemlerimiz Edirne merkez ilçe ile Lalapaşa ve Süloğlu ilçe sınırları dahilinde yapılmıştır (Şekil 1).

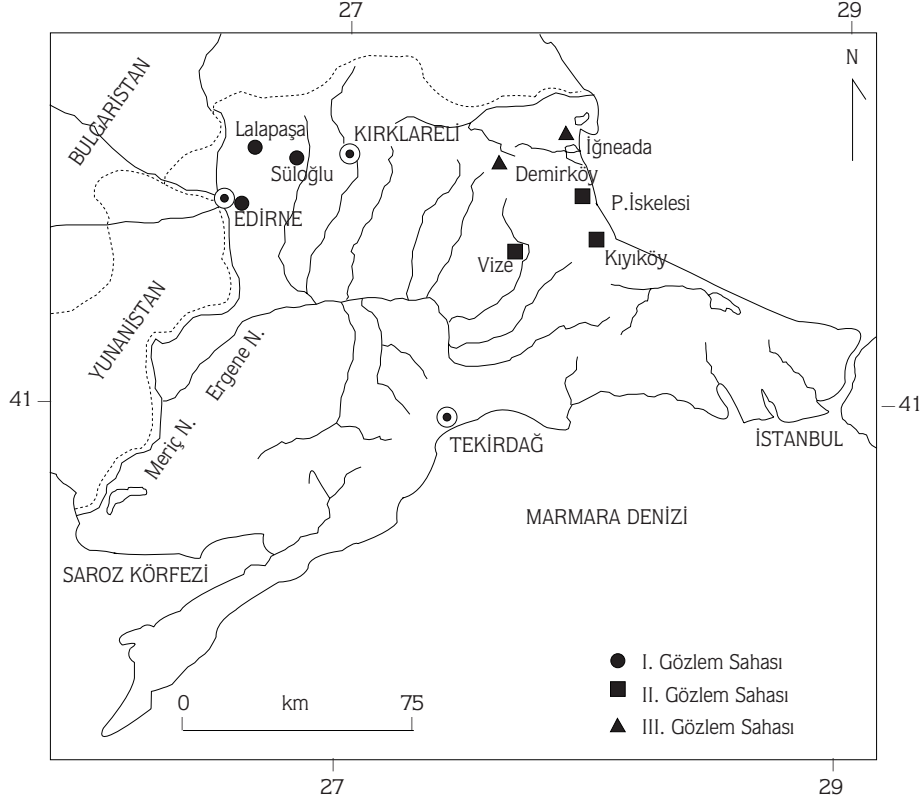
2. Gözlem Sahası : Istranca (Yıldız) Dağları.

Istranca Dağları'ndaki gözlem sahası (Şekil 1), Kırklareli iline bağlı Vize ilçesinin 46 km. kuzeydoğusunda, Karadeniz sahilindeki Panayır İskelesi civarını, Panayır İskelesi'nin 5 km kuzeyindeki Saka Gölü'nü ve Vize çıkışından bu göle kadar uzanan yol boyunu ve çevresindeki ormanlık alanı kapsamaktadır (Şekil 1). Bu gözlem sahasındaki kuş türlerini ilgilendiren bitki örtüsü başlıca üç farklı bitki örtüsünü içermektedir. Bunlar nemli orman bölgesi, kuru orman bölgesi ve kıyı bitkileridir. 2. gözlem sahası bu bitki zonları ve buna bağlı olarak içerdiği karakteristik kuş türleri göz önüne alınarak iki alt gözlem sahasına ayrılmıştır. Birinci alt gözlem sahası kuru orman bölgesinin bulunduğu bölgedir (200 - 300 m.). Bu alt gözlem sahasında bulunan bitkilerden bazıları *Quercus dschorochensis*, *Q. frainetto*, *Q. cerris* ve *Carpinus orientalis*'dir (40). İkinci alt gözlem sahası ise nemli orman kuşağı ile birlikte kıyı bitkileri bölgesini de içermektedir (0 - 600 m.). Bu alt gözlem sahasında bulunan bitkilerden bazıları *Fagus orientalis*, *Fraxinus ornus*, *Acer campestre*, *Tilia argentea* ve *Populus tremula*'dır (40). Karadeniz sahilinde ince bir şerit halinde uzanan kıyı bitkileri bölgesiyle nemli orman bölgesinin içiçe bulunması dolayısıyla bu iki bitki zonundaki kuş türleri ikinci alt gözlem sahası kapsamında ele alınmıştır.

Istranca dağlarının bir kesiti sayılabilen bu gözlem sahaslarında Mart 1989 - Temmuz 1990 tarihleri arası, 17 ay periyodik olarak toplam 79 gün gözlem yapılmıştır. Ortalama 10 gün arayla, bir veya ikişer gün olmak üzere ayda üç sefer araziye çıkılmıştır. Gözlemler gidiş - geliş olmak üzere belli istasyonlarda durularak yolboyu, göl çevresi ve zaman zaman orman içlerine girilerek yapılmıştır.

3. Gözlem Sahası : İğneada ve Çevresi.

Bu gözlem sahası (Şekil 1), Trakya bölgesinin kuzeydoğusunda, Kırklareli iline bağlı, Demirköy ilçesi ile İğneada beldesi sınırları içinde kalan Mert Gölü, Erikli Gölü, Hamam Gölü, Pedina Gölü ve bu gölleri çevreleyen Istranca dağları kapsamındaki Longoz ormanları ile sınırlanmıştır (Şekil 1). Bu gözlem sahasında yaygın olan

Şekil 1. Trakya ve araştırma yapılan bölgeler.

bitkilerden bazılar, *Fagus orientalis*, *Populus tremula*, *Rhododendrom ponticum*, *Ilex aquifolium*, *Quercus dschorochensis*, *Q. cerris*, *Carpinus orientalis*, *Alnus glutinosa*, *Crataegus monocyna*, *Ruscus aculeatus*, *Fraxinus ornus*, *Corylus avellana*, *Ulmus campestris* ve *Acer campestre*'dir (40). Bu gözlem sahasında 1992 - 1994 tarihleri arası, periyodik olarak toplam 34 günlük gözlem gerçekleştirilmiştir.

Mert ve Erikli Gölleri ile bu gölleri çevreleyen Longoz ormanları Edirne Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 11.07.1991 gün ve 944 sayılı kararı ile "I. Derece Doğal Sit Alanı" olarak tescil edilmiştir(41).

Gözlem sahaslarında sabah gün doğumundan akşam gün batımına kadar gezilmek suretiyle yapılan gözlemlerde, kuş türleri çıplak gözle veya gerektiğinde 7x35, 7x45 ve 10x50 büyütme dürbünlerle izlenerek teşhisleri yapılmıştır. Kesin teşhisi bu şekilde yapılamayan türler 12 numara bir av tüfeğiyle vurulup preparasyonu yapılarak teşhis edilmiştir. Türlerin teşhisinde çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır (5,6,12,13). Bu çalışmada

tespit edilen kuş türleri Tablo 1'de sistematik sıraya göre verilmiştir. Türlerin Türkçe isimleri Doğal Hayatı Koruma Derneği ve Ankara Kuş Gözlem Topluluğu' nun hazırlamış olduğu "Türkçe Kuş İsimleri Listesi" ne göre düzenlenmiştir (42). Araştırma bölgemizde elde edilen 62 kuş türüne ait 85 adet örneğinin tahmini yapılarak, Trakya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü' nde muhafaza edilmektedir (Tablo 1).

Tablo 1' de türlerin statüsü ile ilgili olarak; YG (Yaz döneminde Görülen türler): Üreme döneminin de kapsayan 1 Mart - 30 Eylül tarihleri arasında görülen türleri ifade etmektedir. Y (Yıl boyu görülen türler) : Yerli türleri ifade etmektedir. K (Kış döneminde görülen türler): 1 Eylül - 1 Mart tarihleri arasında görülen türleri ifade etmektedir.

Bulgular

Bu çalışma süresince araştırma bölgemizde 50 familyaya ait toplam 179 kuş türü tespit edilmiştir. Bu

Tablo 1. Trakya Bölgesi'nde gözlenen kuş türleri.

KUŞ TÜRLERİ	TEHDİT SINIFI	G Ö Z L E M S A H A S I		
		1	2	3
<i>Gavia arctica</i> = Kara gerdanlı dalgıç	A.3		1-12, Y	
<i>Podiceps cristatus</i> = Bahri ☉	A.2		12-2, K	2,3, K
<i>Podiceps griseogen</i> = Kızıl boyunlu batağan	A.2		2,3, K	12-2, K
<i>Podiceps ruficollis</i> = Küçük batağan ☉	A.3		11,12,2, K	
<i>Podiceps nigricollis</i> = Kara boyunlu batağan	A.2			9-2, K
<i>Puffinus yelkouan</i> = Yelkovan	A.2		9,11,12, K	
<i>Pelicanus onocrotalus</i> = Ak pelikan ☉	A.2	18.3.1991, 23.5.1996		20.11.1993
<i>Phalacrocorax carbo</i> = Karabatak	A.2		10,11,1,3, K	7-9, YG
<i>Phalacrocorax aristotelis</i> = Tepeli karabatak	A.2		7.11.1989	10-2, K
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> = Cüce Karabatak ☉	A.3	24.12.1995	12,2,3, K	9,12,1,2, K
<i>Ardea cinera</i> = Gri balıkçıl	A.3	9-1, K	1-12, Y	4,5,7-10, 2,3, Y
<i>Ardea purpurea</i> = Erguvani balıkçıl	A.2		5,6,8,9, YG ■	4,5,8, YG
<i>Egretta alba</i> = Büyük ak balıkçıl	A.2	6-10, YG	12-4, K	4-3, Y
<i>Egretta garzetta</i> = Küçük ak balıkçıl ☉	A.2	5-8, YG	4-9, YG	4-3, Y
<i>Ardeola ralloides</i> = Alaca balıkçıl	A.3		4,5, YG	5,6,8, YG
<i>Nycticorax nycticorax</i> = Gece balıkçılı	A.3	7-13.4.1988	4-6, YG	4-10, YG
<i>Ixobrychus minutus</i> = Küçük balaban	A.3			28.8.1993
<i>Botaurus stellaris</i> = Balaban	A.2		5-8, YG	28.4.1994
<i>Platalea leucorodia</i> = Kaşıkçı ☉	A.2		15.8.1989	
<i>Plegadis falcinellus</i> = Çeltikçi	A.3	21.3.1988	6.4.1990	28.4.1994
<i>Ciconia ciconia</i> = Leylek ☉	A.3	3-7, YG ■	3-8, YG ■	6,7, YG
<i>Ciconia nigra</i> = Kara leylek	A.2		3-9, YG	6,7, YG
<i>Cygnus olor</i> = Kuğu ☉	A.1.2	10.1.1993		4-3, Y
<i>Anas platyrhynchos</i> = Yeşilbaş ☉	A.4		12,5,7-10, Y ■	11-3, K
<i>Anas penelope</i> = Fiyu	A.4			12,2, K
<i>Anas querquedula</i> = Çıkrıkcin ☉	A.3	9.5.1988, 4.3.1993	3-9, YG	26.3.1994
<i>Anas clypeata</i> = Kaşıkçaga ☉	A.3			2,3, K
<i>Netta rufina</i> = Macar ördeği	A.4			12,2, K
<i>Aythya fuligula</i> = Tepeli patka	A.4		1,2, K	12,2, K
<i>Aythya ferina</i> = Elmabaş patka	A.4		1,2, K	12-3,K
<i>Mergus serrator</i> = Tarakdiş	B.2		12,1, K	
<i>Heliaetus albicilla</i> = Ak kuyruklu kartal	A.2		21.12.1989	
<i>Milvus migrans</i> = Kara çaylak	A.4	10.5.1992		
<i>Accipiter nisus</i> = Atmaca ☉	A.4		12-11, Y	
<i>Accipiter brevipes</i> = Yoz atmaca	A.3	5-8, YG	18.4.1990	
<i>Accipiter gentilis</i> = Çakırkuşu	A.3		21.5.1990, 7.7.1990	
<i>Buteo buteo</i> = Şahin ☉	A.3	12-11, Y	12-11, Y ■	23.10.93,20.11.93
<i>Neophron percnopterus</i> = Küçük akbaba	A.3		4,6,7, YG	
<i>Falco tinnunculus</i> = Kerkenez	A.4		24.4.1990	
<i>Falco naumanni</i> = Küçük kerkenez ☉	A.3	10.5.1990		
<i>Falco peregrinus</i> = Gökdoğan	A.2		29.5.1989, 5.10.1989	
<i>Falco subbuteo</i> = Delicedoğan	A.3	5.10.1987	7.6.1990	
<i>Alectoris chukar</i> = Kınalı keklik	A.2		10.5.1990	
<i>Coturnix coturnix</i> = Bildircin	A.4	5-10, YG		
<i>Grus grus</i> = Turna	A.1.2		27.10.1989, 23.3.1989	

Tablo 1 'in devamı

KUŞ TÜRLERİ	TEHDİT SINIFI	G Ö Z L E M S A H A S I		
		1	2	3
<i>Rallus aquaticus</i> = Sukılavuzu ⊗	A.4		3-10, YG ■	
<i>Gallinula chloropus</i> = Saztavuğu	A.4		4-7, YG	23.10.1993
<i>Fulica atra</i> = Sakarmeke ⊗				4-2, Y
<i>Scolapax rusticola</i> = Çulluk	A.3		5.10.1989	20.11.1993
<i>Gallinago gallinago</i> = Suçulluğu	B.2			9-12, K
<i>Calidris ferruginea</i> = Kızıl kumkuşu ⊗	B.2			28.4.1994
<i>Calidris minuta</i> = Küçük kumkuşu ⊗	B.3		21.5.1990	28.8.1993
<i>Tringa totanus</i> = Kızılback	A.3		11-10, Y	
<i>Tringa hypoleucos</i> = Dere düdükçünü ⊗	A.3	4.4.1988	4-7, Y	6-11, YG
<i>Haematopus ostralegus</i> = Poyraz kuşu	A.3	3-7, YG		
<i>Charadrius dubius</i> = Halkalı küçük çılıbit ⊗	A.2		3-9, YG ■	4-8, YG
<i>Larus ridibundus</i> = Karabaş martı	B.3			4,5,7,9,12,2,3, Y
<i>Larus argentatus</i> = Kuzey gümüş martısı		3-8, YG	12-11, Y ■	4-3, Y
<i>Larus canus</i> = Küçük martı	B.3			23.2.1994
<i>Sterna hirundo</i> = Sumru	A.4	5,6, YG	4-9, YG	4,6-9, YG
<i>Chlidonias hybrida</i> = Bıyıklı sumru	A.2			28.4.1994
<i>Columba livia</i> = Kaya güvercini		9-8, Y ■	12-11, Y ■	
<i>Columba oenas</i> = Gökçe güvercin ⊗	A.2		2-11, Y ■	
<i>Columba palumbus</i> = Tahtalı ⊗	A.4		12-9, Y	
<i>Streptopelia decaocto</i> = Kumru		9-8, Y ■	12-11, Y ■	
<i>Streptopelia turtur</i> = Üveyik	A.2	5-8, YG ■	4-9, YG ■	5-7, YG
<i>Cuculus canorus</i> = Guguk ⊗		5,6, YG	4-6, YG	
<i>Bubo bubo</i> = Puhu	A.1.2	4.4.1988		
<i>Asio otus</i> = Kulaklı orman baykuşu ⊗	A.2	5.5.1987	3.3.1990	
<i>Aegolius funereus</i> = Paçalı baykuş		7.6.1992		
<i>Athene noctua</i> = Kukumav ⊗	A.3	9-8, Y ■	12-11, Y ■	
<i>Strix aluco</i> = Alaca baykuş ⊗	A.1.2		10.5.1990	
<i>Tyto alba</i> = Peçeli baykuş	A.2	21.3.1996		
<i>Caprimulgus europaeus</i> = Çobanaldatan ⊗	A.2	9.5.1998	7.6.1990	
<i>Apus apus</i> = Ebabel	A.4		23.6.1990	
<i>Apus melba</i> = Ak karınlı sağan	A.4		3.6.1990	
<i>Merops apiaster</i> = Arıkuşu	A.4	5-7, YG ■	4-9, YG ■	5,6, YG
<i>Coracias garrulus</i> = Gökkuşgun	A.2	5-7, YG	4,5,8, YG	
<i>Alcedo atthis</i> = Yalıcapkını ⊗	A.1.2	10-9, Y ■	12-11, Y	6-12,3, Y
<i>Upupa epops</i> = İbibik	A.2	3-8, YG	3-9, YG	5-7, YG
<i>Dryocopus martius</i> = Kara ağaçkakan	A.3		20.10.1989, 31.11.1989	
<i>Picus viridis</i> = Yeşil ağaçkakan	A.2	9-8, Y	3-10, YG	18.6.1993
<i>Picus canus</i> = Küçük yeşil ağaçkakan ⊗	A.3		12-10, Y ■	18.6.1993
<i>Dendrocopus syriacus</i> = Alaca ağaçkakan	A.3	9-8, Y ■	12-11, Y ■	
<i>Dendrocopus major</i> = Orman alaca ağaçkakanı ⊗	A.3	6-10, YG	12-11, Y ■	18.6.1993
<i>Dendrocopus medius</i> = Ortanca ağaçkakan ⊗	A.3	7-10, YG	12-11, Y ■	
<i>Dendrocopus minor</i> = Küçük ağaçkakan	A.4	10-8, Y	2-12, Y	
<i>Jynx torquilla</i> = Boyunçeviren ⊗	A.3	3-5, YG	4-6, YG	
<i>Calandrella brachydactyla</i> = Bozkır toygar ⊗	A.3		3-6, YG	
<i>Lullula arborea</i> = Orman toygarı ⊗			12-11, Y ■	

Tablo 1'in devamı

KUŞ TÜRLERİ	TEHDİT SINIFI	G Ö Z L E M S A H A S I		
		1	2	3
<i>Alauda arvensis</i> = Tarlakuşu ⊗		10-2, K	12-11, Y	
<i>Galerida cristata</i> = Tepeli toygar		9-8, Y ■	12-11, Y	
<i>Hirundo rustica</i> = Kır kırlangıcı		5-9, YG ■	4-10, YG ■	5-10, YG ■
<i>Riparia riparia</i> = Kum kırlangıcı		6-8, YG ■		
<i>Delichon urbica</i> = Ev kırlangıcı	A.4	5-8, YG ■	4-9, YG ■	6-8, YG ■
<i>Anthus trivialis</i> = Ağaç incirkuşu ⊗			4,5,8,9, YG	
<i>Anthus pratensis</i> = Çayır incirkuşu		6.10.1987, 11.9.1989		
<i>Anthus spinoletta</i> = Dağ incirkuşu	A.4		10-3, K	
<i>Motacilla alba</i> = Ak kuyruksallayan	A.4	27.9.1987	2-10, Y ■	4-3, Y
<i>Motacilla cinerea</i> = Dağ kuyruksallayanı	A.4		12-11, Y	18.6.1993
<i>Motacilla flava</i> = Sarı kuyruksallayan		4-9, YG	4-9, YG	4-10, YG
<i>Lanius excubitor</i> = Büyük örümcekkuşu		6,8, YG		
<i>Lanius minor</i> = Kara alınlı örümcekkuşu			4-9, YG ■	23.5.1993
<i>Lanius nubicus</i> = Maskeli örümcekkuşu			4,5,7,9, YG	
<i>Lanius senator</i> = Kızıl başlı örümcekkuşu			5-7, YG	
<i>Lanius collurio</i> = Kızıl sırtlı örümcekkuşu ⊗		5-8, YG	4-10, YG ■	
<i>Prunella modularis</i> = Dağ bülbülü			1-3, K	
<i>Acrocephalus scirpaceus</i> = Saz bülbülü				5-8, YG
<i>Acrocephalus arundinaceus</i> = Büyük Kamışcın			4-7, YG	
<i>Hippolais pallida</i> = Ak mukallit			4-7, YG	
<i>Hippolais olivetorum</i> = Zeytin mukallidi		5,6, YG		
<i>Sylvia communis</i> = Ak gerdanlı ötleğen		4-9, YG	4-9, YG	6-8, YG
<i>Sylvia curruca</i> = Küçük ak gerdanlı ötleğen ⊗			5,8,9, YG	23.9.1993
<i>Sylvia borin</i> = Boz ötleğen				7-10 YG
<i>Sylvia atricapilla</i> = Kara başlı ötleğen		4-10, YG	4-10, YG ■	23.9.1993
<i>Sylvia melanocephala</i> = Karabaşlı ötleğen			5,7, YG ■	
<i>Phylloscopus collybita</i> = Çıvgın ⊗		9-8, Y ■	12-11, Y	23.10.1993
<i>Phylloscopus trochilus</i> = Söğüt bülbülü		9.5.1988		
<i>Phylloscopus sibilatrix</i> = Orman söğüt bülbülü		4,8,9,10, YG		23.9.1993
<i>Regulus regulus</i> = Çalikuşu ⊗		10,2, K	1-4, K	
<i>Regulus ignicapillus</i> = Sürmeli çalikuşu		21.3.1988		
<i>Muscicapa striata</i> = Benekli sinekkapan		5-10, YG	4-10, YG ■	5-9, YG
<i>Ficedula hypoleuca</i> = Kara sinekkapan			4,5, YG ■	
<i>Ficedula parva</i> = Küçük sinekkapan ⊗		27.9.1987,5.10.1987	20.10.1989	
<i>Saxicola torquata</i> = Taşkuşu ⊗		3-5, YG	3-10, YG ■	23.10.1993
<i>Saxicola rubetra</i> = Çayır taşkuşu		4-6, YG	3-9, YG	28.4.1994
<i>Oenanthe oenanthe</i> = Kuyrukkakan ⊗	A.3	5-8, YG	3-9, YG ■	5-9, YG
<i>Oenanthe isabellina</i> = Boz kuyrukkakanı			3-9, YG	
<i>Oenanthe hispanica</i> = Kara kulaklı kuyrukkakan			3,7, YG	
<i>Phoenicurus ochruros</i> = Kara kızilkuyruğu ⊗			20.10.1989, 3.3.1990	
<i>Phoenicurus phoenicurus</i> = Kızilkuyruk ⊗		5.10.1987, 27.9.1988	20.10.1989, 6.4.1990	23.9.1993
<i>Erithacus rubecula</i> = Kızılgerdan ⊗		9-4, K	12-11, Y ■	10-2, K
<i>Luscinia luscinia</i> = Benekli bülbül			3.3.1990	
<i>Luscinia megarhynchos</i> = Bülbül ⊗	A.3	4-6, YG	4-9, YG ■	4-9, YG
<i>Turdus merula</i> = Karatavuk ⊗		9-8, Y	12-11, Y	4-3, Y ■

Tablo 1 'in devamı

KUŞ TÜRLERİ	TEHDİT SINIFI	G Ö Z L E M S A H A S I		
		1	2	3
<i>Turdus torquatus</i> = Boğmaklı ardıç ⊗			23.3.1990	
<i>Turdus pilaris</i> = Tarla ardıcı ⊗		7.2.1996, 7.3.1996	10-3, K	
<i>Turdus iliacus</i> = Kızıl ardıç		21.3.1988		
<i>Turdus philomelos</i> = Öter ardıç		10-4, K	12-11, Y ■	10-3, K
<i>Turdus viscivorus</i> = Ökse ardıcı			12-11, Y ■	
<i>Aegithalos caudatus</i> = Uzun kuyruklu baştankara	A.2	12,3,4, K	12-11, Y ■	28.4.1994
<i>Parus major</i> = Büyük baştankara		9-8, Y ■	12,11, Y ■	7-10, YG
<i>Parus ater</i> = Çam baştankarası		6-9, YG ■	15.2.1990	24.2.1994
<i>Parus caeruleus</i> = Mavi baştankara ⊗		9-8, Y	12-11, Y ■	10-2, K
<i>Parus palustris</i> = Kayın baştankarası ⊗			12-11, Y ■	
<i>Parus lugubris</i> = Ak yanaklı baştankara	A.4		12-4, K	
<i>Sitta europea</i> = Sivacıküşü			12-11, Y	7,8, YG
<i>Certhia brachydactyla</i> = Bahçe tırnaşıkkuşu ⊗			12-9, Y	
<i>Troglodytes troglodytes</i> = Çitkuşu	A.3	12-2, K	12-11, Y	12,2, K
<i>Cinclus cinclus</i> = Su karatavuşu ⊗	A.3		10,11,12,4, K	
<i>Emberiza calandra</i> = Tarla kirazkuşu ⊗		10-5, K	12-11, Y ■	
<i>Emberiza cia</i> = Kaya kirazkuşu			1-11, Y	
<i>Emberiza citrinella</i> = Sarı kirazkuşu		1,2, K	12-11, Y	
<i>Emberiza ciris</i> = Bahçe kirazkuşu ⊗			12-11, Y ■	2,3, K
<i>Emberiza melanocephala</i> = Kara başlı kirazkuşu ⊗	A.3	4,5, YG ■	5-7, YG	
<i>Emberiza hortulana</i> = Kirazkuşu	A.3	6-8, YG	4-8, YG	
<i>Emberiza schoeniclus</i> = Batakılık kirazkuşu ⊗	A.4	1,2, K	10-4, K	7,9, YG
<i>Fringilla montifringilla</i> = Dağ ispinozu		10-4, K	11-1, K	
<i>Fringilla coelebs</i> = Ispinoz		9-8, Y	12-11, Y ■	6-4, Y
<i>Carduelis carduelis</i> = Saka		9-4, K	12-11, Y ■	7-4, Y
<i>Carduelis spinus</i> = Kara başlı iskete			10-3, K	22.10.1993
<i>Carduelis chloris</i> = Florya ⊗	A.4		12-11, Y ■	23.10.1993
<i>Coccothraustes coccothraustes</i> = Kocabaş		12-4, K	12-11, Y ■	
<i>Acanthis cannabina</i> = Ketenkuşu	A.4		12-11, Y ■	
<i>Serinus serinus</i> = Küçük iskete			20.10.1989	23.10.1993
<i>Carpodacus erythrinus</i> = Çütre			6,7, YG	
<i>Passer hispaniolensis</i> = Söğüt serçesi		3-6, YG ■	4-8, YG ■	5-7, YG ■
<i>Passer montanus</i> = Ağaç serçesi		9-8, Y ■	12-11, Y ■	7,10,2,4, Y
<i>Passer domesticus</i> = Serçe ⊗		9-8, Y ■	12-11, Y ■	4-3, Y ■
<i>Sturnus vulgaris</i> = Siğircik		9-8, Y ■	12-11, Y ■	10,11,2, K
<i>Sturnus roseus</i> = Ala siğircik			30.5.1989	
<i>Oriolus oriolus</i> = Sarıasma		5-8, YG	5-9, YG ■	6,7, YG
<i>Garrulus glandarius</i> = Alakarga		9-3, K	12-11, Y	4-9, YG
<i>Pica pica</i> = Saksakağan ⊗		9-8, Y ■	12-11, Y	
<i>Phyrrhocorax graculus</i> = Sarı gagalı dağkargası			22-23.3.1990	
<i>Corvus corax</i> = Kuzgun			12-11, Y	
<i>Corvus frugilegus</i> = Ekin kargası ⊗		9-8, Y ■	11-1,4, K	20.11.1993
<i>Corvus corone</i> = Leş kargası		9-8, Y ■	12-11, Y ■	4-3, Y ■
<i>Corvus monedula</i> = Küçük karga ⊗		9-8, Y ■	12-11, Y ■	26.3.1993

Tablo 1 ile ilgili açıklamalar :

Gözlem sahası : 1: 1. gözlem sahası, 2: 2. gözlem sahası, 3: 3.gözlem sahası. Rakamlar : Kuşların yıl içinde gözleendiği ayları göstermektedir. (■) : Gözlem sahaslarında kuluçkaya yattığı tespit edilen türler. (⊗): Trakya Üniv. Fen Ed. Fak. Biyoloji Bölümünde tahmini yapılmış örneği bulunan türler. Tarihler: Gözlem süresince 1 ya da 2 defa gözleendiğinden statüsü belirlenemeyen türlerin görüldüğü tarih. Tehdit sınıfı.: Kızıroğlu (6)'na göre "kırmızı liste" ye giren türler ve tehlike dereceleri. A.1.2 : Yurdumuzda soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan kuş türleri. A.2 : Yurdumuzda önemli ölçüde tehlike altında bulunan kuş türleri. A.3 : Yurdumuzda bulunan tehlike altındaki kuş türleri. A.4 : Soyu gizli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan kuş türleri. B.2 : Yurdumuzdan transit geçen veya kış ziyaretçisi olan ve yüksek tükenme tehlikesi altındaki kuş türleri. B.3 : Yurdumuzdan transit geçen veya kış ziyaretçisi olan tükenme tehlikesi altındaki kuş türleri. Türlerin Statüsü : Y : Yıl boyu görülen türler. YG : Yaz dönemi (üreme dönemi dahil)' nde görülen türler (1 Mart-30 Eylül tarihleri arası). K : Kış döneminde görülen türler (1 Eylül - 1 Mart tarihleri arası).

türler Tablo 1' de sistematik sıraya göre topluca verilmiştir.

1. gözlem sahamız olan Edirne ve çevresinde 94 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türlerden 21' i yılın her mevsiminde, 36' sı Yaz döneminde , 14' ü Kış döneminde gözlenmiştir. 23 tür ise gözlem süresi içerisinde sadece 1 veya 2 sefer görülmüştür. Ayrıca bu gözlem sahamız içerisinde 24 kuş türünün kuluçkaya yattığı tespit edilmiştir (Tablo 1).

2. gözlem sahamız Istranca Dağları'nda 149 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türlerden 53' ü yılın her mevsiminde, 48' i Yaz döneminde 20'si ise Kış döneminde gözlenmiştir. 28 tür de gözlem süresince 1 veya 2 sefer görülmüştür. 2. gözlem sahamızda da 51 kuş türünün kuluçkaya yattığı tespit edilmiştir (Tablo 1).

3. gözlem sahamız İğneada ve çevresinde 91 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türlerden 15' i yılın her mevsimi, 27'si Yaz döneminde , 18'si Kış döneminde gözlenmiştir. 31 kuş türü ise gözlem süresince 1 veya 2 sefer görülmüştür. Ayrıca bu gözlem sahamızda da 6 kuş türünün kuluçkaya yattığı tespit edilmiştir (Tablo 1).

Sonuç ve Tartışma

Gözlemlerimiz süresince tespit edilen 179 kuş türü içinde Kumerloeve (4, 10)' nin Edirne'den kaydını verdiği *Falco vespertinus*, *Porzana porzana*, *Lanius minor* ve *Perdix perdix* 'e Schweiger (11)' in Edirne'den kaydını verdiği *Lanius minor* ve *Oenanthe isabellina*'ya 1. gözlem sahamız olan Edirne ve çevresinde rastlanmamıştır. Ancak *Lanius minor*'a 2. gözlem sahamız ve 3. gözlem sahamızda *Oenanthe isabellina*'ya ise sadece 2.gözlem sahamızda rastlanmıştır. Bu türlerin Edirne'de görülmemesinin nedenini, bizim araştırmamızın Edirne merkez ilçe ve kuzeyinde bulunan Lalapaşa ve Süleoğlu ilçe sınırlarını kapsadığından, güneyde kalan bölgeler araştırılmamış olmasına bağlanabilir. Bu türlerin Edirne'nin güney bölgelerinde görülebilmesi muhtemeldir.

Ayrıca bu türlerden *Falco vespertinus*, *Porzana porzana* ve *Perdix perdix* Kızıroğlu (6)' na göre yurdumuzda bulunan tehlike altındaki kuş türleri listesinde yer almaktadır (Tablo 1).

Yine Kumerloeve (4)' nin Istranca Dağları'ndan kaydını verdiği *Phasianus colchicus*, *Pyrrhula pyrrhula* ve *Loxia curvirostra*'ya araştırma süresince üç gözlem sahamızda da rastlanmamıştır. Bu türlerden *Phasianus colchicus* ve *Pyrrhula pyrrhula*'nın Kızıroğlu (6)' nun vermiş olduğu soyu tükenme tehlikesi altında bulunan kuş türlerini içeren "kırmızı liste" ye girmesi de bu türlere rastlanmamasının önemli bir nedeni olarak kabul edilebilir (Tablo 1).

Kaya - Kurtonur (31)' un Edirne'den kaydını verdiği 86 tür bu çalışmayla 94 türe yükselmiştir. Bunun nedeni Kaya - Kurtonur (31)' un çalışması sadece Edirne merkez ilçeyi kapsamaktadır. Bu araştırma Edirne merkez ilçe ile birlikte Lalapaşa ve Süleoğlu ilçelerini de kapsamına almaktadır.

Her üç gözlem sahasının sahip olduğu kuş tür sayısı bakımından karşılaştırıldığında 1.gözlem sahasının 94, 2. gözlem sahasının 149 ve 3. gözlem sahasının da 91 kuş türüne sahip olduğu görülür (Tablo 1). Her üç gözlem sahamızda da görülen kuş tür sayısı 51, hem 1' inci ve hem 2' nci gözlem sahamızda görülen kuş tür sayısı 26, hem 1' inci hem 3' üncü gözlem sahamızda görülen kuş tür sayısı 3, hem 2' nci hem 3' üncü gözlem sahamızda görülen kuş tür sayısı ise 23 tür (Tablo 1).

Araştırma süresince 1 veya 2 defa gözleendiğinden statüsü belirlenemeyen tür sayısı ise 39' dur (Tablo 1). Bu türlerin statüleri belirlenemediğinden Tablo 1' de görüldüğü tarihlerin verilmesi uygun görülmüştür. Bu türlerden çoğu Kızıroğlu (6)' nun vermiş olduğu "kırmızı liste" ye girmektedir (Tablo 1). Bununla birlikte Trakya' nın kuş göç yolları üzerinde bulunması nedeniyle statüsü belirlenemeyen bu kuş türleri mevsimsel göçleri esnasındaki geçişleri sırasında da gözlenmiş olabilirler.

Gözlemlerimiz esnasında birçok türün ise oldukça düşük sayıdaki popülasyonlar ya da bireylerle temsil edildiği görülmüştür. Bu türlerin çoğunun da Kızıroğlu (6)' nun verdiği "kırmızı liste" ye isabet etmesi dikkat çekicidir. Bunlar arasında çok düşük sayılarla da saptadığımız (1 ile 10 arasında) için özellikle belirtmek istediğimiz türler şunlardır : *P. cristatus*, *P. griseogena*, *P. ruficollis*, *P. aristotelis*, *A. purpurea*, *E. garzetta*, *P. leucorodia*, *P. falcinellus*, *C. nigra*, *H. albicilla*, *A. gentilis*, *N. percnopterus*, *A. chukar*, *G. chloropus*, *T. hypoleucos*, *H. ostralegus*, *S. rusticola*, *C. oenas*, *B. bubo*, *A. atthis*, *D. martius*, *D. medius*, *D. minor*, *J. torquilla*, *M. cinerea*, *L. nubicus*, *L. senator*, *R. ignicapillus*, *F. hypoleuca*, *O. hispanica*, *P. ater*, *P. lugubris*, *C. cinclus*, *C. erythrinus*, *S. serinus* ve *P. graculus* dur.

Sonuç olarak, insanın doğa üzerine yaptığı tahribatın tam olarak ulaşamadığı bu bölgenin kuş türü açısından zengin bir potansiyele sahip olduğunu söyleyebiliriz. Ancak gözlemlerimiz sonucunda birçok türün değişik

boyutlarda yokolma ile karşı karşıya bulunduğu ortaya çıkması da düşündürücüdür. Bu nedenle bölgedeki kuş türleri için önemli bir barınma, beslenme ve yuvalanma yeri olan ormanlar ve sulak alanlar gibi önemli kuş alanları koruma altına alınmalıdır. Diğer taraftan bilinçsiz ve kontrolsüz yapılan kaçak avlanmalar için ciddi ve caydırıcı önlemlerin alınması bölgedeki kuş türü varlığını koruyacaktır. Böylece doğa tahribatından çok az etkilenmiş son derece sınırlı ortamlardan biri olan bu bölgede, biyolojik dengenin de devamlılığı sağlanmış olacaktır. Özellikle tüm doğal özelliklerini ve güzelliğini koruyan Istranca Dağları ve kapsamındaki Longoz (Subasan) ormanları ile burada bulunan sulak alanlar kısa zamanda gerekli yasal düzenlemelerle milli park haline getirilmelidir. Çünkü sulak alanlar kirletilmeye ve bozulmaya başlamış, Longoz ormanları için de ise yer yer tarım arazileri açma çalışmaları başlatılmıştır. Erken önlem alınmadığı sürece bu doğa harikası Longoz ormanları giderilmesi mümkün olmayan tahribata ve talana uğrayarak doğal güzelliğini kaybedecektir.

Kaynaklar

1. Kasperek, M.: Bilgin, C.C., Türkiye Omurgalıları Tür Listesi (Kuşlar), DPT, TÜBİTAK , Ankara. "Türkiye Faunası Veritabanı Projesi" 1996, Say. 25-87. (Baskıda).
2. Bilgin, C. C., Türkiye Avifaunasının Tarihsel Gelişimi ve Son Durumu, XII. Ulusal Biyoloji Kongresi Tebliğleri, 6-8 Temmuz 1994 Edirne, Cilt VII, 259-265.
3. Ergene, S., Türkiye Kuşları, İ.Ü. Fen Fak. Monografileri, Kenan Matb., İstanbul 1945, Sayı 4, 362 Sayfa.
4. Kumerloeve, H., Türkiye Kuşları Üzerine Yeni Araştırmalar (Bataklık ve su Kuşları Hariç), İ.Ü. Fen Fak. Mec., Se. B, C 35, Sa 3-4, 168-228, 1964.
5. Baran, İ., Yılmaz, İ., Ornitoloji Dersleri, E.Ü.Fen Fak. Kitapları Serisi, İzmir 1984, No 87, 323 Sayfa.
6. Kızıroğlu, İ., Türkiye Kuşları, Orman Genel Müd. Yayınları, Ankara 1989, 314 Sayfa.
7. Akçakaya, H.R., Bilgin, C., Türkiye Kuşları Tür Listesi, Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları, DHKD Yayınları, 139-156, İstanbul 1992.
8. Turan, N., Kuşlar, Orman Genel Müd. Yayınları, Ankara 1990, 274 Sayfa.
9. Kasparyan, A., A Preliminary Systematic List of The Birds of Turkey, İ.Ü.Fen Fak. Mec., Se B, C 21, Sa 1-2, 27- 48, 1956.
10. Kumerloeve, H., Anadolu ve Trakya Bölgesi Kuşları, İ.Ü. Fen Fak. Mec. Se B, C 35, Sa 3-4, 85-160, 1970.
11. Schweiger, H., 1959 - 1965 Seneleri Arasında Anadolu'da Ornitolojik Tetkikler, İ.Ü.Fen Fak. Mec. Se B, C 30, Sa 3-4, 177-190, 1965.
12. Heinzel, H., Fitter, R., Parslow, J., The Birds of Britain and Europe With North Africa and Middle East, William Collins Sons and Co. Ltd. London 1987, 320 Sayfa.
13. Bruun, B., Delin, H., Svensson, L., Der Kosmos-Vogelführer, Die Vögel Deutschlands und Europas. Franckh'sche Verlagshandlung, W. Keller Co., Stuttgart 1990, 319 Sayfa.
14. Wadley, N.J.P., Notes on The Birds of Central Anatolia, İbis, 93(1953): 63-89, 1950.
15. Topçuoğlu, S., Toroslarda Bulunabilen Bazı Kuşların Sistemantik Bakımdan Araştırılması, İ.Ü.Fen Fak. Mec. Se B, Sa 3-4, C 30, 67-77, 1967.
16. Kumerloeve, H., Doğu ve Kuzeydoğu Küçükasya'nın Kuşları, İ.Ü.fen Fak. Mec. Se B, Sa 3-4, C 32, 74-213, 1967.
17. Vielliard, J., Türkiye'de Bir Ornitolojik Gezinin Neticeleri, İ.Ü.Fen Fak. Mec. Se B, Sa 3-4, C 33, 67-170, 1968.
18. Ayvaz, Y., Elazığ Hazar Gölü Kuşları, Ank. Üniv. Fen Fak. Der. C 2, Sa 1, 54-64, 1982
19. Ayvaz, Y., The Waterfowl of Sultan Sazlığı, De La Facultate Des Scienses de L'Universite D'Ankara, Tome 2, Se C, Biologia, 39-57, 1984.
20. Ayvaz, Y., Malatya Pınarbaşı Kuşları, Doğa Tr. Zo. Der. C 14, S 2, 129-143, 1990.
21. Ayvaz, Y., Çıldır Gölü Kuşları, Doğa Tr. Zo. Der. C 14, S 1, 53-58, 1991.
22. Ayvaz, Y., Elazığ Bölgesi Kuşları, Doğa Tr. J. of Zoology(1993), 1-10, 1993.

23. Beyazıt, V., Malatya Pınarbaşı Gölü Kuşları, Ata. Ü. Fen Fak. Der. C 1, Özel Sayı 1, 80-87, 1982.
24. Sıki, M., İzmir Yöresi Kuşları, Doğa Tr.Zo.Der. Se A, C 7, Sa 3, 538-542, 1983.
25. Sıki, M., Çamaltı Tuzlası Homa Dalyanı Kuş Türleri ve Bazı Türlerin Biyolojileri Üzerine Araştırmalar, E.Ü.Fen Fak. Tabiat Tarihi Müzesi, Doktora Tezi, 46 Sayfa, 1985.
26. Gürpınar, T., Türkiye'de Kuş Hareketleri ve Kuş Cenneti, I. Bandırma Kuşcenneti - Kuş Gölü Sorunları Sempozyumu Tebliğleri, 3-4 May.1986 Bandırma, 58-60.
27. Kızıroğlu, İ., Kuşcenneti Milli Parkı ve Çevresindeki kuş Türleri ve Sorunları, I.Bandırma Kuşcenneti - Kuş Gölü Sorunları Sempozyumu Tebliğleri, 3-4 May. 1986 Bandırma, 58-60.
28. Kızıroğlu, İ., Türkiye'de Yaşayan Yırtıcı Kuş Türleri ve Tehlike Dereceleri, Çamaltı Tuzlası ve Türkiye'deki Diğer Kuşcennetleri Sempozyumu Tebliğleri, İzmir 1987, 26-35.
29. Kızıroğlu, İ., Yurdumuzda Nesli Tükenme Tehlikesi Altında Bulunan Kuş Türleri, I.Bandırma Kuşcenneti - Kuş Gölü Sorunları Sempozyumu Tebliğleri, 3-4 May. 1986 Bandırma, 113-127.
30. Kızıroğlu, İ., Kuş Koruması ve Baştankaraların (Parus spp.) Biyolojik Savaşta Orman Zararlılarına Etkileri, Doğa Tr.Zo.Der.C 2, S 2, 104-109, 1987.
31. Kaya, M., Kurtonur, C., Edirne Kuş (Aves) Türleri, İst. Ü. Orman Fak. Der. Se B, C 38, Sa 3, 105-115, 1989.
32. Turan, L., Ankara-Beytepe Saksağan (Pica pica)'larının Kuluçka Biyolojisi, Doğa Tr.Zo.Der. C 14, S 3, 313-315, 1990.
33. Turan, L., Saksağan (Pica p. pica)'larda Territoryum Oluşturma ve Yuva Yapımı, Doğa Tr.Zo.Der. C 14, S 3, 329-335, 1990.
34. Erdoğan, A., Ankara - Beytepe Serçe Populasyonlarının (Passer domesticus L. ve Passer montanus L., Passeridae, Aves) Davranış ve Yuva Yapımı Üzerinde Çalışmalar, Doğa Tr.J.of Zoology 14(1990), 274-280, 1990.
35. Turan, L., Kızıroğlu, İ., Bildircin (Coturnix coturnix coturnix L.) ve Japon Bildircin (Coturnix coturnix japonica L.)'ların Karşılaştırmalı Üreme Biyolojileri, Doğa Tr.J.of Zoology 17(1993): 311-317, 1993.
36. Kaya, M., Kurtonur C., Mert ve Erikli Gölleri (Kırklareli/İğneada) Kuş (Aves) Türleri, XII.Ulusal Biyoloji Kongresi Tebliğleri, 6-8 Temmuz 1994 Edirne, Cilt VI, 252-258.
37. Akçakaya, H.R., Akçakaya, R., Barış, Y.S., Birecik'teki Kelaynak (Geronticus eremita) Populasyonunun Yokolma Nedenleri ve Koruma Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Doğa Tr.J.of Zoology 16 (1992): 1-12, 1992.
38. Kırış, S.K., Mogan Gölü'nün Kuş Yaşamı Açısından Önemi, I.Çevre Kurultayı Tebliğleri, Gölbaşı 1995, 190-195.
39. Tolunay, D.,Meriç Havzasında İklim Özelliklerinin Ekolojik Yorumu, Enez Çevre Sempozyumu Tebliğleri, Enez 1993, Edirne Çevre Vakfı Yayınları, 76-91, 1994.
40. Dönmez, Y., Trakya' nın Bitki Coğrafyası. İst.Üniv.Yay. No: 1321, Say. 87-94, 1968
41. Edirne Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 11.07.1991 Tarih ve 944 Sayılı Raporu.
42. AKGT/DHKD (1996) : Türkçe Kuş İsimleri Listesi. DHKD, İstanbul.